

Bài 1: CON NGƯỜI LÀ GÌ; HỒ SƠ NG RA SAO; NHỮNG NG GÌ CHO NÓ; MỘT ÍCH, Ý NGHĨA CẤM TÍNH I LÀ GÌ?

Trong nghiên cứu CON NGƯỜI VÀ CUỘC SỐNG của họ, chúng tôi xuất phát từ hai quan điểm:

Quan điểm 1: Chân lý là cốt lõi. Khoa học là phương pháp. Mối quan hệ giữa chân lý và khoa học là: **không có chân lý**, thì khoa học không có vị thế nghiên cứu. Và, **không có khoa học** thì chân lý cũng không được phát hiện, không được làm sáng tỏ.

Quan điểm 2: Lùi về quá khứ **hiểu** hiện tại. Có **hiểu** hiện tại, mới **đảm bảo** có tương lai. Và tương lai trong dự báo, dù có lợi quan trọng như thế nào, cái hiện tại cần phải tương lai vẫn **nhanh** hơn **nhận** là dự báo.

Con người là gì ?

Theo cách hiểu của chúng tôi, hành tinh nào thì chúng tôi không biết, chỉ hành tinh TRÁI ĐẤT, nơi chúng ta đang sống, mới CON NGƯỜI chỉ có một lần sinh, một lần chết, không lặp lại, không tái sinh. Và, con người cũng là một SINH VẬT MẠC NHIÊN - **một loài cá giết người**. Nhưng trong giới người, con người là một con vật có văn hóa. Văn hóa của con người cũng thể hiện trên **đời sống vật chất và đời sống tinh thần** con người cao hơn và tiến bộ hơn so với con vật.

Song, đó chỉ là cái bên ngoài, cái hiện tượng của văn hóa. Còn cái bên trong, bản chất của văn hóa chính là **đời sống vật chất con người, và các cách ứng dụng đời sống vật chất đời sống**.

Con người sống ra sao?

Hôm nay thì đời sống vật chất của loài người đã trải qua ba bước phát triển: đời sống vật chất và sai, đời sống vật chất kinh nghiệm, và đời sống vật chất khoa học. Đời sống vật chất THẬT VÀ SAI là đời sống vật chất do chưa biết mà cứ làm, qua sai lầm “**đời sống vật chất**”. Đời sống vật chất đã vượt qua nguyên thủy sống bằng hái lượm và săn bắn, lên thành **xã hội loài người sống bằng nghề trồng trọt và chăn nuôi**.

Đời sống vật chất KINH NGHIỆM là đời sống vật chất do biết cách sống khác, hoặc do kinh nghiệm của chính bản thân mình “**đời sống vật chất**”. Đời sống vật chất đã vượt qua **đời sống vật chất phân công lao động xã hội**: nông nghiệp thì cung cấp lương thực cho người, thợ thủ công nghiệp thì cung cấp hàng tiêu dùng, và thợ thủ công nghiệp thì làm trung gian trao đổi.

Đời sống vật chất KHOA HỌC là đời sống vật chất do suy nghĩ, hoặc sáng tạo của con người “**đời sống vật chất**”. Đời sống vật chất đã vượt qua **đời sống vật chất vào sản xuất, vào quản lý xã hội**, làm cho đời sống con người ngày càng tiến bộ hơn và lãnh vực vật chất tiến bộ hơn.

***

Trong quá trình ứng dụng đời sống vật chất vào đời sống vật chất đời sống, chỉ riêng năm 1492, Columbus, nhà thám hiểm Châu Âu khám phá ra Châu Mỹ. Năm 1607, người Anh đến nước Bắc Mỹ, thành lập thủ phủ đầu tiên: thủ phủ Jamestown. Năm 1775, do bất bình về thuế khóa và thuế nhập khẩu công ty Đông Ấn, 13 thủ phủ đã nổi dậy.

Anh nh c t i ây ng lên làm b o lo n. Và n m sau, n m 1776, h thành l p Liên Bang Hoa K c l p, tách kh i Anh Qu c.

13 n m sau ngày c l p, n m 1789, n c M ban hành Hi n Pháp, là Hi n pháp thành v n u tiên c a loài ng i, dùng làm n n t ng “t ch c chính quy n”. 76 n m sau khi có Hi n Pháp, n m 1865, T ng th ng Lincoln xóa b ch “ng i nô l ng i”. N m 1875, Bell sáng ch ra i n tho i. N m 1897, Edison sáng ch ền i n. N m 1903, nhà anh em WRIGHT sáng ch máy bay. N m 1908, hãng Ford s n xu t xe v n t i. N m 1927, Baird sáng ch ra máy truy n hình.

***

Cu c cách m ng công ngh u tiên c a loài ng i là **“máy h i n c, khung d t” ra i n m 1791**. Giai o n h ng th nh c a cu c cách m ng t n m 1791 n n m 1814, và giai o n suy vong c a nó t n m 1815 n 1847. Anh Qu c là qu c gia th ng l nh cu c cách m ng này. Cu c cách m ng công ngh th nhì là **“h a xa, than á, v t li u xây d ng” ra i t n m 1848**. Giai o n h ng th nh c a nó t n m 1848 n n m 1874 và giai o n suy vong t n m 1875 n n m 1895. Anh Qu c và vài n c Châu Âu th ng l nh cu c cách m ng này.

Cu c cách m ng công ngh l n th ba là **“thép, i n t , máy t n ng l ng n i t i, c khí, hóa h c, khoáng ch t” b t u t n m 1896**. Giai o n h ng th nh t n m 1896 n n m 1919, và giai o n suy vong t n m 1920 n n m 1939. Hoa K và c Qu c là hai qu c gia th ng l nh cu c cách m ng công ngh th ba này. Cu c cách m ng công ngh th t là **“d u h a, ng c nh , i n t , phi c , hóa h c, các ch t nh a, vô tuy n truy n thanh, và vô tuy n truy n hình” ra i n m 1940**. Giai o n h ng th nh t n m 1940 n n m 1967, và giai o n l i th i, th h m i thay th t n m 1968. Qu c gia th ng tr cu c cách m ng này là Hoa K , Nh t B n, và vài n c Tây Âu.

Cu c cách m ng công ngh th n m là **“vi i n t , i n toán, vi n thông, ng i máy, i n nguyên t , sinh h c, không gian” ra i n m 1969**. Cu c cách m ng này ang ti p di n. Qu c gia th ng l nh là Hoa K , Nh t B n, và m t s n c Tây Âu.

***

i u áng l u ý trong các cu c cách m ng này là **t n m 1848**, khi kh i u cu c cách m ng công ngh l n th hai, lúc mà Anh Qu c và vài n c Châu Âu là các n c th ng tr , thì Hoa K là n c ph thu c. Nh ng **n n m 1896**, khi cu c cách m ng công ngh th ba ra i, **Hoa K ã v n lên và tr thành n c th ng tr**. Hoa K ã duy trì s th ng tr n y trong su t các cu c cách m ng l n th ba, th t , th n m, d n u th gi i trong nhi u lãnh v c, úng nh tên g i là **c ng qu c s l c a th gi i**.

Nh t B n, qu c gia duy nh t trên trái t b hai qu bom nguyên t tàn phá n m 1945, thua tr n ki t qu , là qu c gia ph thu c trong th i k t i n hành cách m ng công ngh l n th t thì, **n n m 1968** kh i u cu c cách m ng công ngh l n th n m, Nh t B n ã v n t i **ng hàng th hai sau Hoa K** , th ng l nh cu c cách m ng l n này cho n ngày nay. (N m 2011, tuy T ng s n l ng qu c gia Trung Qu c 8.700 t USD, và Nh t B n ch có 4.200 t , nh ng dân s c a Trung Qu c là 1.333 tri u ng i, trong khi Nh t B n ch có 126 tri u c dân. V y không th g i là n n kinh t Trung qu c m nh h n kinh t Nh t B n c).

C n tìm nh h ng gì cho con ng i?

Hi u con ng i là gì, bi t c h s ng ra sao r i, thì v n ti p theo là c n tìm nh h ng nào cho nó. n gi này tu i th c a loài ng i ang ng ng c a trên đ i 80. Vì v y, chúng ta c ng nên nh h ng **80 n m cho m t i ng i**. Trong tám m i n m y, m i ng i chúng ta có ba th i k s ng khác nhau: trên hai m i n m u “còn non y u thì s ng ph thu c”, trên b n m i l m n m ti p theo thì “l n m nh s ng c l p”, và trên đ i hai m i n m sau cùng thì “già y u, l i

s ng ph thu c”. Cho nên, bên c nh các nh h ng xuyên su t, còn ph i c bi t quan tâm n nh h ng cho các th i k .

***

NH H NG XUYỀN SU T là nh h ng cho c m t i ng i. ó là nh h ng v th l c, nh h ng v tâm l c, nh h ng v trí l c, và nh h ng v ngh l c. **nh h ng th l c** là nh h ng cho s c m nh c a c th , là rèn luy n và nâng cao th ch t s c ng u v i m i gian khó, cam go trong i s ng hi n th c. S c kh e luôn là ti n u tiên, ti n s m t c a i s ng, úng nh cha ông ta t ng ánh giá “s c kh e là vàng”.

nh h ng tâm l c là nh h ng cho s c m nh c a l ng tâm, là nâng cao tình c m trong sáng, bi t yêu khoa h c, bi t thích ti n b , và bi t mu n t do. Yêu khoa h c là yêu t ch c công vi c, là yêu th i bi u do chính mình t ra, và tuân th n ó m t cách vô i u ki n. Thích ti n b là thích i u mình ngh , vi c mình làm ngày hôm nay ph i t t h n hôm qua, và ngày mai ph i t t h n hôm nay. Mu n t do là mu n trong hoàn c nh hi n có, t mình suy ngh và ch ng trong hành ng, không b chi ph i b i b t c i u ki n nào và t âu n.

nh h ng trí l c là nh h ng cho s c m nh c a trí tu , bi t phân bi t m t cách bi n ch ng i u ph i i u trái, i u úng i u sai, vi c c n làm và i u nên tránh. nh h ng trí l c còn là nh h ng cách gi i quy t v n . Gi i quy t th nào ng “t d n mình vào th bĩ”, sau khi gi i quy t, có c s “vui t i và tho i mái” m i ngày.

nh h ng xuyên su t sau cùng là nh h ng v ngh l c. **nh h ng ngh l c** là nh h ng cho s c m nh c a s kiên trì. Xét n cùng nh h ng ngh l c là nh h ng s c ch u. B i vì có ch u ng c v i m i phong ba bão táp, có v t qua c m i thác gh nh thì m i a “con thuy n i mình” n c b n vinh quang ã nh. nh h ng ngh l c còn có ngh a là nh h ng v “s siêng n ng”, b i l m i thành qu mà ta t c h u h t u do s siêng n ng ch m ch mà có.

***

NH H NG TH I K . N u nh h ng xuyên su t là nh h ng ch o, nh h ng t ng quát, thì nh h ng th i k là nh h ng c th , nh h ng chi tí t, là nh h ng c a lúc thi u th i, khi tr ng thành và c lúc già y u. Chúng tôi g i nó v i ba cái tên vui là th i k chu n b vào i, th i k th t s vào i, và th i k chu n b li i.

Th i k chu n b vào i là th i k còn non y u, s ng ph thu c. Th i k này kéo dài trên d i hai m i n m, t lúc l t lòng m cho n khi làm c vi c, l y v l y ch ng. Cha m , gia ình, dòng t c, tôn giáo, t p quán a ph ng, v n hóa dân t c, và c ng ng xã h i có vai trò h t s c to l n trong th i k chu n b vào i này. S giàu có c a gia ình, và qu c gia s là m t môi tr ng c bi t thu n l i mang tính quy t nh sau “n l c c a b n thân”.

i u quan tr ng th i k chu n b vào i là c cho tr “t phát suy ngh , và hành ng” nh m t con ng i trên à tr ng thành có nhân cách. Cha m ph i theo dõi t ng ngày, t ng gi tính tích c c và tiêu c c n i tr , khuy n khích và c v k p th i các m t tích c c t o thành “thói quen t t” cho tr . Ng n ch n và y l u i t c kh c các hi n t ng tiêu c c v a phát hi n, quy t không hi n t ng tiêu c c tr thành “thói quen x u” n i tr .

Chu n b vào i cho con là m t vi c làm h t s c công phu, gi ng nh gi i “ch i cây cá ki ng”, khi nào thì bón phân, t i n c, lúc nào thì b t sâu, u n cành. Ph i làm nó m t cách th ng xuyên, liên t c ch không ph i làm nh k theo ki u ng i làm v n. Có m t i u t nh n u không mu n nói là “c m k ” là ng bao gi tranh công v i con cái mình. Ngh a là ph i hi u cho c r ng, tính tích c c n i tr là do chính b n thân chúng ngh ra, làm nên, ch không ph i do ta áp t mà có.

C n gieo cho tr m t nh n th c gi n n là mu n s ng ph i “làm vi c ki m s ng”, mu n s ng t t h n “ph i làm vi c t t h n”. R ng, con ng i có c h nh phúc hay g p b t h nh, có thành công hay b th t b i u có nguyên nhân t th i k chu n b vào i này: ta làm t t nó, làm y thì thu n l i trong cu c s ng nh là i u t t y u, ng c l i khó kh n n, h u nh là i u khó tránh.

Th i k th c s vào i là th i k tr ng thành, l n m nh. Th i k này kéo dài trên b n m i n m. ây là th i k m i ng i t t ch c i s ng cho chính mình: “công n vi c làm, l y v l y ch ng, sinh con cái, t o đ ng s nghi p”. Ph i hi u cho c r ng ng i v ng i ch ng c a ta có vai trò h t s c quan tr ng. H là “ng i b n i, ng i b n chung ch n g i, là ng i cùng mình t o đ ng nghi p, t o ra các th h k t c n i dôi tông ng, k th a dòng gi ng”.

Chính h , ng i v , ng i ch ng m i là ng i “mang l i h nh phúc, hay t o ra n i b t h nh” cho ta. Vi c ch n v , ch n ch ng, b c u c a th i k th c s vào i là “th thách u tiên” v s c m nh c a tình c m và trí tu , là s th ng nh t gi a lý trí và tình c m. C g ng ch n ng i “tâm u ý h p, có s c kh e, siêng n ng, có kh n ng làm vi c và làm c nhi u vi c khác nhau, có kh n ng sinh và nuôi d y con cái, s n sàng nh n lãnh trách nhi m, và chia x ng t bùi v i mình trong su t c u c i”.

Nên nh r ng, trên d i tám m i n m c a m t i ng i, ng i ta ch s ng v i cha m , anh ch em mình có hai m i n m u, **trên d i sáu m i n m còn l i là s ng v i v v i ch ng**. Và, h nh phúc c a con ng i xét n cùng là “h nh phúc gia ình, h nh phúc trong tình ch ng v , h nh phúc trong tình th ng yêu con cái, h nh phúc n i lòng hi u th o v i cha m , ông bà, t tiên”. H nh phúc còn có th có c do n i ni m tin tôn giáo, ni m vui òng t c, và c n i truy n th ng v n hóa c a dân t c mình n a.

Yêu c u hàng u c a th i k th t s vào i là yêu c u làm vi c tích c c: **làm vi c là “cách duy nh t” t o ra ph ng ti n có h nh phúc**.

M t th i k khác, th i k không vui, ó là **th i k chu n b l i**. Th i k này kéo dài trên d i hai m i n m. ây là th i k không còn s c làm vi c, th i k già y u. Th i k mà n u là ng i giàu có thì vui thú i n viên, i ây i ó, ng m c nh nhìn ng i tr c khi nh m m t l i i sang bên kia th gi i. Còn n u là ng i nghèo khó thì tr l i n ng t a vào con cái, s ng “lây l t” ch ngày nh m m tr i kh i cõi tr n.

***

Vi t Nam ta, cha m nào c ng th ng yêu con cái, lo sao cho con mình l n lên nên ng i m i an lòng khi bóng x v chi u. Nh ng truy n th ng gia ình, và v n hóa Vi t Nam thì khi cha m già y u, th ng c con trai mình ch m sóc nh m t b n ph n c a lòng hi u th o. Còn con gái mình, khi ã i l y ch ng thì ph i có trách nhi m nuôi n ng cha m ch ng, nh con gái nhà ng i ta v nuôi n ng mình v y. ây là m t s phân công c a t p t c v n hóa, ch không h có s b t công, phân bi t i x “tr ng nam khinh n ” gì ây c .

T t nhiên, i u này s không còn phù h p l m v i “t p t c v n hóa công nghi p” ang hình thành. Ph i tùy c ng bi n, ta ph i “ i u ch nh mình” thích nghi môi tr ng, ch không th b t môi tr ng thích nghi v i ta c. M i s chê bai, than vãng u không mang l i l i ích gì. M t khác, v n hóa công nghi p, là m t nh h ng phát tri n tích c c. B ng cách n y hay cách khác, nó ang cho ta m t môi tr ng, và i u ki n s ng thu n l i h n nhi u so v i tr c ây. V n hóa công nghi p là v n hóa tri th c, là v n hóa c a ngày mai s t t h n hôm nay.

M c ích ý ngh a c a m t i ng i là gì ?

Hi u con ng i là gì, bi t c h s ng ra sao, và tìm nh h ng cho nó r i, v n t ra sau cùng v y thì, m c ích ý ngh a cu c s ng c a con ng i là gì, nên nh th nào? Nh trên ã nói, con ng i là m t s n ph m c a t nhiên, nh hi u bi t và ng đ ng s hi u bi t vào t ch c i s ng

mà loài người có cảm thức và thức tinh thần vượt trội sống muôn loài trên trái đất.

Thậm chí, như hiểu biết ban đầu chúng tôi gọi là hiểu biết “Th và Sai” mà nó a b y ng i nguyên thủy sống b ng hái l m s n b t lên thành xã h i loài người sống b ng tr ng tr t và ch n nuôi. R i nh hiểu biết “Kinh nghiệm” mà nó a ng i ta n s phân công lao ng xã h i: nông nghi p thì cung c p l ng th c th c ph m, th công nghi p thì cung c p hàng tiêu dùng, th ng nghi p thì làm trung gian trao i. Và hi n nay, nh hiểu biết “Khoa h c” mà ng i ta ng đ ng k thu t vào s n xu t, vào t ch c qu n lý xã h i làm cho i s ng con người ngày càng c nâng lên mãi, c giá tr v t ch t l n giá tr tinh th n.

Có thể nói rằng ng i này thì **c m ta n, áo ta m c, nhà ta , ch ta h c, v t ta dùng c thu n l i, t t p nh th này** là c a cho c a ng i khác: c a cho c a các th h t i n nhân ã lao ng sáng t o ra ta có mà h ng. **Nh n c a cho và bi t cho l i** luôn luôn và mãi mãi là c s , là tiêu chu n, là th c o c a o c c trong ngh a bóng l n ngh a en, c trong ngh a h p l n ngh a r ng, c trong hi n t i cho n muôn thu .

Ta ang nh n c a cho t các th h tr c, n l t mình, ta c ng ph i làm cái gì l i cho các th h sau có mà h ng. T t nhiên, các th h sau ta n l t h , h c ng làm nh th . ó là **quy lu t phát tri n t nhiên c a xã h i loài người**, không theo ý ch quan, hay s áp t t m t cá nhân, phe nhóm, qu c gia nào c .

V y nên, theo chúng tôi, m c ích cu c s ng c a m i ng i nên **cùng v i ng i xung quanh a cu c s ng lên phía tr c**. Còn ý ngh a c a cu c s ng thì c t o cho c s **vui t i tho i mái m i ngày**. Nh ng ý ngh a c a cu c i thì nên có **s nghi p l i**. Ch m t g ng sáng v s siêng n ng thôi c ng ã là s nghi p l i, hu ng là nh ng phát ki n, sáng t o ra cái m i a l i i u t t lãnh h n cho t ng con người, và c nhân lo i.

Hu ngày 12 tháng 5 n m 2012